

БОЖАНОВА В. Ю., д-р. екон. наук, ННІ Придніпровська державна академія будівництва та архітектури Український державний університет науки і технологій

МАНВЕЛЯН Д. Е., студент, ННІ Придніпровська державна академія будівництва та архітектури Український державний університет науки і технологій

БІЗНЕС-СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВ – ІНСТРУМЕНТИ ЙОГО СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ТА АДАПТАЦІЇ ДО ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Підвищення стійкості українських підприємств у сучасних умовах воєнних, економічних та соціальних викликів стає ключовою передумовою їх довгострокового розвитку. Динамічне, нестабільне середовище, у якому працюють компанії, вимагає перегляду управлінських підходів, посилення стратегічного планування та впровадження рішень, здатних забезпечити адаптивність і гнучкість. Зміни на ринку, руйнування логістичних ланцюгів, обмежений доступ до ресурсів та трансформація споживчого попиту формують потребу у таких стратегічних напрямках, які дозволять підприємствам утримувати позиції та створювати основу для подальшого зростання. Питання формування ефективних бізнес-стратегій набуває особливого значення, в умовах трансформації української економіки, спричинених глобальними кризами і наслідками повномасштабної війни. Сучасні підприємства опинилися у середовищі постійної невизначеності, де традиційний підхід до управління та планування розвитку втрачають свою результативність. Зростання конкуренції, руйнування виробничих ланцюгів, нестабільність валютного ринку, енергетичні виклики та вимушене переміщення підприємств – усе це формує потребу у стратегічному переосмисленні моделей ведення бізнесу. У таких умовах особливої актуальності набуває застосування комплексних бізнес-стратегій, що

поєднують диверсифікацію, інноваційність та цифрову трансформацію. Диверсифікація дає можливість мінімізувати ризики, розширити спектр діяльності та збалансувати фінансові потоки. Вона дозволяє підприємствам зменшити залежність від одного сегмента ринку та створити додаткові джерела доходу, що є критично важливим у період нестабільності. Інноваційні підходи стають джерелом конкурентних переваг завдяки розвитку нових продуктів, технологій і методів організації виробництва. Впровадження інновацій сприяє підвищенню продуктивності праці, зниженню витрат, посиленню ринкових позицій і формуванню нових можливостей розвитку. Інноваційність стає не лише інструментом економічного зростання, а й передумовою для входження у глобальні ланцюги доданої вартості та підвищення технологічного рівня країни. Цифрова трансформація займає особливе місце серед сучасних стратегічних рішень: вона забезпечує прискорення процесів управління, автоматизацію операцій, доступ до аналітики даних та можливість функціонування підприємства навіть за умов нестачі фізичних ресурсів. Використання цифрових платформ, CRM- та ERP-систем, хмарних технологій, інтелектуальних логістичних рішень та алгоритмів обробки даних сприяє підвищенню ефективності внутрішніх процесів і взаємодії зі споживачами [4]. Для українських компаній цифровізація стає одним із ключових факторів конкурентоспроможності та дієвим способом адаптації до криз. Стійкість та ефективність бізнесу значною мірою залежать від здатності підприємств адаптуватися, модернізувати управлінські підходи й обирати стратегічні орієнтири розвитку. Тому особливої актуальності набуває застосування комплексних бізнес-стратегій, що інтегрують три пов'язані напрями — диверсифікацію, інноваційність та цифрову трансформацію. Порівняння різних стратегічних підходів свідчить, що найбільшій ефективності можна досягти лише за умови їх комплексного використання. Диверсифікація знижує ризики, а інноваційність формує основу для розвитку. Цифровізація, у свою чергу, забезпечує прозорість, швидкість і результативність бізнес-процесів. Поєднання цих стратегічних елементів створює синергетичний ефект, завдяки якому

підприємства можуть одночасно зміцнювати конкурентні позиції, скорочувати витрати, оптимізувати роботу й розширювати ринки збуту. Приклади успішної реалізації комплексних стратегій демонструють компанії «Метінвест», «Кернел», «Нова Пошта» та «Rozetka» та ін.: бізнес-моделі базуються на поєднанні інноваційних технологій, широкої диверсифікації, використання цифрових рішень, пошуку нових сегментів ринку та впровадженні сучасних форм управління [1, 2]. Стратегічна інтеграція цих підприємств показує, що дозволяє мінімізувати вплив кризових явищ і забезпечувати стабільний розвиток у складних умовах.

В країнах ЄС розвиток промисловості ґрунтується на концепції Industry 4.0 [3, 5]. Її ключові напрямки - цифровізація, кіберфізичні системи, автоматизація та роботизація - дозволяють забезпечити високу продуктивність, технологічну гнучкість та енергоефективність виробництва. Адаптація цих підходів в українських реаліях може сприяти формуванню нових конкурентних переваг, розвитку технологічних кластерів та активізації співпраці між державою, бізнесом і науковими установами. Комплексне впровадження сучасних бізнес-стратегій формує основу для підвищення конкурентоспроможності підприємств, їх стійкості до кризових факторів і здатності до інноваційного розвитку. Такий підхід дозволяє створювати гнучкі бізнес-моделі, ефективно управляти ризиками, формувати нову корпоративну культуру та забезпечувати позитивний вплив на соціально-економічний розвиток країни. Поєднання диверсифікації, інновацій та цифрової трансформації стає стратегічним фундаментом, який забезпечує підприємствам можливість адаптуватися до сучасних викликів та формувати власну траєкторію сталого розвитку.

Список літератури:

1. Використання новітніх технологій в роботі Нової Пошти. Компанія LP-Sklad. Заголовок з екрану. URL: <https://lp-sklad.biz/blog/vykorystannya-novitnih-tehnologij-v-roboti-novoyi-poshty/>
2. *Лівиць В. Я.* Аналіз стратегії диверсифікації діяльності українських металургійних підприємств на міжнародних ринках (на матеріалі компанії Метінвест). Актуальні проблеми економіки. 2024. № 11 (281). URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2024/11/11.24._topic_Valentyn-Livshyts-14-22.pdf
3. Платформа Industrie 4.0 URL: <https://www.plattform-i40.de/IP/Navigation/EN/ThePlatform/Background/background.html>
4. Kernel одним із перших на ринку впровадив систему eTTH. Блог Компанії Kernel. 06.08.2024. URL: <https://career.kernel.ua/blog-kompaniyi/kernel-odnym-iz-pershyh-na-rynku-vprovadyv-systemu-ettn/>

5. *Kraft F.* Industry 4.0 - Everything you need to know! 16.01.2025. URL: <https://www.wayra.de/blog/industry-4-0>

Бібліографія: *Божанова В. Ю., Манвелян Д. Е.* Бізнес-стратегії підприємств – інструменти його стійкого розвитку та адаптації до зовнішнього середовища / *В. Ю. Божанова, Д. Е. Манвелян* // Дослідження та оптимізація економічних процесів : тези 22-ї Міжнар. наук.-практ. конф. «Оптимум-2025», 9–11 грудня 2025 р. / за заг. ред. Строкова Є. М. ; Нац. техн. ун-т «Харків. політех. ін-т» та ін. Харків : НТУ «ХП», 2025. – С. 243-246.